

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezapri reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 115.

68. števil.

Maribor, dne 18. junija 1923.

Letnik XV.

Centralistična ideologija in jugoslovanstvo.

Si ne moreš ničesar izmisliti za ozdravitev bolne duše. Macbeth.

Na Bolgarskem se vršijo dogodki, ki ne razburjajo samo Jugoslavije, ampak celi svet. Balkan, ki je vesoljni požar podnetil, je še vedno neumirjen ognjenik, niti milijoni ljudi, ki so prelili svojo kri, niso uničili njegovega ognja. Demonične razdiralne sile zopet pretijo uničiti težko odkupljeni mir. Nezaslišano je, da se ne morejo pomiriti narodi in države, posebno na Balkanu, vključno popolnem gospodarskem in moralnem polomu, ko bi vendar tako potrebovali miru za obnovitveno delo.

Preobrat na Bolgarskem nam nudi priliko, da zopet povdarimo, da je bodočnost Jugoslavije in celega sveta odvisna od gotovih upravnih in demokratičnih predpogojev, brez katerih se svet ne bo umiril. Dejanski dogodki, ki se razvijajo pred našimi očmi, nam pričajo, kako pravilno je SLS in njen voditelj dr. Korošec označil kot življenski pogoj močne Jugoslavije avtonomijo, široko politično-gospodarsko samoupravo posameznih pokrajin z enotno centralno vlado. Preobrat v Bolgariji dokazuje, da ni naša avtonomija neka kaprica, temveč, nujna potreba naših dejanskih političnih, kulturnih in plemenskih razmer.

Nam ni nobeno presenetanje vstaja makedonstvo. To je izraz centralističnega, partikularističnega, narodnega šovinizma bolgarskega, ki hoče za vsako ceno ustvariti veliko Bolgarijo in nam vzeti Makedonijo. To je izraz tiste ozkosrčne centralistične državne koncepcije, ki se povsod enako izraža v svojih učinkih. Tvori drastično paralelo k našemu velesrbskemu centralizmu, ki hoče tudi le na podlagi hegemonije enega plemena graditi državo in rešiti jugoslovanstvo. Kar pomeni pri nas Pašić in njegova centralistična metoda, isto udejstvuje v Bolgariji Aleksandrov, komitski vodja makedonskih vstašev. Le eno plemo naj tvori hrbenico jugoslovanstvu, le eno plemo bodi nosilec jugosl. misli, drugi naj igrajo le podrejeno vlogo. Kam vede ta princip, nam že dosti kaže sedanjost, še bolj bo pa nam pokazala temna prihodnost jugoslovanstva, ako ne bomo ob pravem času dali razvoju preokret nezdrave in sebične centralistične v avtonomistično smer.

Nam revizionistom očitajo vedno, da smo separatisti, ker povdarjamo avtonomistično ustvarjeno edinstveno državo, vedno nam ponavljajo, da razkrajamo narodno skupnost in smo grobokopi jugoslovanstva, sebe pa imajo za rešitelje domovine, stebre države, državo tvorce. Gg. centralisti, vasi možgani kaj slabo nihajo, tudi imate bolj malo vpogleda v probleme naše ožje domovine in širnega mednarodnega sveta. Vi mislite, da samo tisti zbira, ki vse ozkosrčno nase vleče, vse sebi in svojemu nadzorstvu podreja in ne prepušča nobene svobode. Veste, narava, živo življenje in narod niso tako ozki, kakor so ozki vaši možgani. Tudi niso življenski činitelji tako enostavni, da bi se vsi dali vpreči v en voz. V življenju narodov ne velja ozkosrčno omejevanje, temveč svoboda. — Narodom je treba svobode, velike svobode, je rekel že Krek.

Življenje ljudstev in narodov se razvija dostikrat po navidezno imaginarnih zakonih, ki pa imajo pri globokem pogledu zelo racionalno podlago. Tu velja sv. pismo, ki pravi, Kdor življenje zgubi, ga bo našel. Navidezno bomo oškodovali po avtonomiji edinstvo, ki ga tako bahaško hoče zasigurati centralizem, v resnici pa bomo edinstvo našli in utrdili.

Edinstvo neskončnega oceana se tudi ne ustvarja na ta način, da bi morali vsi potočki, studenci in rečice direktno biti napeljeni v morje. Širokogrudno morje tudi ni tako ozkosrčno, kakor so naši centralisti. Ve, da bi majhni potočki težko posamič prišli v njegovo naročje, zato pripuščajo, da se združijo v velike reke in veletoke in jih kot take celote potem združuje v morskem edinstvu. Morje s tem nič ne trpi, nasprotno, še več vode sprejema. Tako je tudi z avtonomijo. Hoče najprej male potočke po pokrajinski samoupravi v večje celote in potem te celote združiti v vzajemno skupno celoto. To je prava organična koncentracija.

Centralizem pa ne zna organično združevati, temveč nujno vede v mehanizem. Mehanizem pa je tuj duši in življenju, zato povsod povzroča konflikte. Mehanizem je preostanek materijalističnega pojmovanja življenja, kakršno je dominiralo v 19. stoletju v pol. in zasebnem življenju. Njegov ideal je stroj, ki deluje na sunek enega gonilnega središča. 19. stoletje je naravnost triumfiralo v tehničnih iznajdbah, ne čudimo se za to, da je velikanski uspeh v mehaniki ljudem pamet zmešal, da so vse življenje le mehanično pojmovali in mislili, da se da vse doseči z dobro mehanično organizacijo. Danes pa je materijalistični svetovni nazor pokopan, da je življenje več kakor mehanično konstruiran stroj, da je organično porajanje. Le naši kratkovidni ozkosrčneži ga hočejo naprej uporabljati v politiki. Mislimo, če je

za zasebno življenje zanič, mora biti še bolj zanič za politiko, za javno življenje, ki je veliko bolj komplicirano kakor zasebno življenje.

Mehanični princip centralizma le nasilno ustvarja enoto, s tem, da posameznim delcem enote življenje uniči. Živih, samostojnih posameznih delov ne zna in ne more združevati v enoto. Pravilen pa je organičen princip, ki pusti žive majhne enote in te zopet združuje v žive višje celote. Mehanični centralizem zida na mrtvecih, na posameznikih, ki jim je dušo in svobodo ubil, zato kot ubijalec ni življenjetvoren, še manj pa državotvoren, temveč uničevalec in največji sovražnik življenja.

Zato je naše trdno prepričanje: Če bo kaj rešilo našo Jugoslavijo in balkanske probleme, bo to naša avtonomistična koncepcija državne organizacije. Občudovati moramo genijalno intuicijo našega voditelja dr. Korošca, ki je s preroškim duhom izbral ne samo slovenskemu ljudstvu, temveč celemu jugoslovanskemu narodu od Triglava do Črnega morja pravilno državno koncepcijo, ki ima bodočnost. Kratkovidneži, ki mislijo samo od ust do nosa, se mu sicer rogajo in mu podtikajo slabe namene, a mi se ne razburjamo nad tem, ker vemo, da so to le mali ljudje, pritlikavci, ki sploh ne prenašajo žara velikih idej.

Bodočnosti v Jugoslaviji zato ne bo imel centralizem, ki je praktična — nujno imperijalističen, militarističen, vodi v stalne konflikte, ne umeva tujih prizadevanj, sodi le s partikularističnega plemenskega stališča, bodočnost ima le samouprava, avtonomija, ki po svojem bistvu nasprotuje vsakemu imperijalizmu in onemogoča trenje že vnaprej, hoče reševati vse probleme le na podlagi sporazuma, pokrajinskih, duševnih, kulturnih in gospodarskih potreb.

Avtonomistični princip je tudi po svojem bistvu slovenski. Prosvetne slove. zadrage in države so avtonomistično urejene. Absolutistični centralizem je nam Slovanom tuj. Centralistična Rusija je propadla, ker je imela neslovenski upravni sistem, na njenih razvalinah pa vstaja demokratična Rusija, propadel bo tudi bolgarski makedonstvujuči centralizem, a k temu bomo pripomogli le takrat, če zmaga pri nas avtonomistični jugoslovanski in na centralistični velesrbski sistem.

Ves razvoj gre pri nas sedaj v pravcu velesrbsstva, na Bolgarskem velebolgarstva, na Hrvatskem pod Radčem velehrvatstva. Velesrbsstvo, velehrvatstvo in velebolgarstvo pa so negacija jugoslovanstva. Če hočemo uspešno udejstviti jugoslovansko edinstvo, moramo izhajati od zmerne avtonomističnega principa, kakor ga zastopa SLS. Ko bi pri nas prodrli avtonomističen program SLS, bi, mislim, danes na Bolgarskem bil nemogoč puč makedonstvujuših. Tako pa ekstremi porajajo ekstreme, sunkom odgovarjajo protisunki. Škoda, da to ne gre v korist jugoslovanstvu, temveč v njegovo propast. Škoda, da bo moral mogoče naš narod vsled svojih kratkovidnih in trmoglavih voditeljev zopet toliko pretrpeti, kri prelivati, skupno narodno premoženje uničevati, ko bi vendarle bilo tako lahko mirnim potom z nekoliko odjenljivosti rešiti vse naše domače probleme. Mi smo govorili, videant consules.

Dr. J. J.

Politični položaj.

Beograjska vlada in Bolgarija. Puč bolgarskih fašistov, oficirjev in makedonskih komitov je beograjsko vlado zelo iznenadil, vznemiril, samo tako daleč je še ni pripravil, da bi se začela zavedati, koliko je sama kriva na teh dogodkih. Nad tri leta se je beograjski režim sramotno vedel napram Stambolijskemu ter odurno zavračal vse dokaze in ponudbe iskrenega prijateljstva in dobrega sosedstva. Beograd je bil Stambolijskemu na notranje- in zunanje-političnih uspehih nevošljiv in obrekoval ga je kot šovinista še zlasti za to, ker je propagiral idejo federacije jugoslovanskih narodov in držav, ki je Beogradu in posebej še Pašiću tako silno neljuba. Koliko se je Stambolijski trudil, da bi s sosedom mirno in zadovoljivo rešil makedonsko vprašanje, pa vse zaman, ker je beograjski režim duševno soroden s ferdinandovci in drugimi predstavniki bolgarskega vojno-zločinskega režima in ne z vodjo bolgarskih kmetskih mas, ki je hotel Makedonijo kot veznemu členu med Srbi in Bolgari dati politično-upravno in gospodarsko avtonomijo. Beograd je Stambolijskega gnal v boj z Makedonijo in šele sedaj, ko je v tem boju padel in se ne ve, kako bo uspeła njegova akcija, se začel zavedati, kako težko se bo izhajalo z reakcijo v sosedni bolgarski državi. Stambolijski je moral seči po nižkem sporazumu in sedaj, ko je vsled tega preobrat in meščanska vojna v Bolgariji, za Balkan pa velika nevarnost vojnih konfliktov, bi bilo pač potrebno, da se Pašićevci začnejo zavedati svojih velikih in usodepolnih napak doma in na zunaj.

Glede bolgarskega prevrata si naša vlada še vedno ni na čistem, kakor se tudi cela mala antanta ne zna

prav orientirati. Njena demarša je izostala in sicer ne toliko na pritisk zaveznikov kakor na prigovarjanje rumunske vlade, kateri so predstavniki novega bolgarskega režima silno simpatični. Rumunska vladarska hiša je sorodna s Koburžani in misli, da pomeni učvrščenje Koburžanov v Bolgariji tudi učvrščenje vladarskih hiš po Balkanu, ki so vse v rodbinskih zvezah. Beograd se je glede bolgarskega preobrata posvetoval tudi z grško vlado, Grki so pa v celi zadevi tako — tako. — Makedonstvujuči so jim sicer zelo neprijetni, zato je pa grški vladi novi bolgarski režim duševno soroden in ker stojijo za njim Angleži in Italijani, se mu Grčija noče zameriti.

Na vladno koalicijo upajo zopet demokrati ter skušajo zunanje politični položaj izrabit v svoje strankarske namene. Zanašajo se, da bodo mogli vplivati na dvor in da bo dvor potem pripravil radikale do koalicije z demokrati, ki se čutijo najbolj poklicani, da čuvajo državo v sedanjem resnem položaju. To je stara demokratska igra. Na vse kripelje se trudijo in vse izrabljajo, da bi zopet prišli v vlado, podtikajo pa to namero seveda tudi drugim.

Naknadni krediti. Na skupščinski razpravi o naknadnih kreditih je govoril v imenu Jugoslov. kluba poslanec g. Pušenjak, ki je izjavil, da bo glasoval za res potrebne kredite, ne bo pa glasoval za pretirane zahteve, kakor jih stavi n. pr. vojno ministrstvo. Govornik je ugotovil, da so naknadni krediti posledice navideznih proračunov, potem je pa dokazoval, kako nepravilno in krivično so razdeljena bremena in krediti. Grajal je, da se niso upoštevale zahteve posameznih pokrajin in ugovarjal proti omalovaževanju zahtev ministrstva za kmetijstvo in trgovino. Državni dohodki se dele na splošne in na specialne. Splošni znašajo 2488 milijonov dinarjev in niso razdeljeni na posamezne dežele in tako ni mogoče ugotoviti, koliko kdo plača. Velika krivica se pa jasno vidi pri specialnih državnih dohodkih, ki jih tvorijo posredni davki, trošarina itd. Ti dohodki so predvideni za Srbijo s 63, za Slovenijo pa z 98 milijoni dinarjev in Slovenija je plačala v šestih mescih — 79 milijonov dinarjev, torej skoro toliko, kolikor ji je predpisano za celo leto. Neposrednega davka je predpisano za Srbijo 159 milijonov dinarjev in teh je plačala Srbija v pol leta 78 milijonov dinarjev. Slovenija pa ima predpisano 44 milijonov dinarjev in je plačala že v šestih mesecih 42 milijonov dinarjev. Specialna trošarina je odmerjena za Srbijo letno 1 milijon, za Slovenijo za 2 in pol milijona, plačalo se je pa v Sloveniji v 6 mescih že 6 milijonov in 100 tisoč din. Govornik osvetljuje drastično, kako je Slovenija v enem samem letu plačala trikrat več, nego bi bila morala po proračunu ter da je bolj obremenjena nego druge pokrajine. Nočem govoriti o tem, kako odpadajo svote, vplačane v državno blagajno, nazaj na posamezne pokrajine. Pribijem pa, da od vseh specialnih dohodkov po proračunu odpade v Srbiji in koliko je odpadlo v tem času na vsako glavo. V Srbiji pride v tem času na vsakega človeka D 33.80, a v Sloveniji D 75.45. Slovenija plača torej dvakrat toliko na osebo kakor v Srbiji. Zato hočemo izenačiti davke povsod in napake popraviti. Mi smo tekom štirih let plačali mnogo več kot bi bilo pravično. Skrajni čas je, da se Sloveniji dovolijo krediti za naš gospodarski obstanek. Mi zahtevamo v zvezi s politično avtonomijo finančno samostojnost za posamezne pokrajine. Vsaka pokrajina naj doprinese za skupne stroške v razmerju s številom svojega prebivalstva, a ostali denar naj porabi za svoje potrebe. Vsaka pokrajina naj gradi toliko šol, cest, bolnic, železnice itd. in vzdržuje toliko gospodarskih institucij, kolikor jih bo mogla vzdrževati. Vsaka bo izvrševala toliko melioracij in regulacij in bo toliko pospeševala svoje gospodarske ustanove, kolikor bo sama zanje prispevala. Istinita bratska vzajemnost nam veli, da je treba nehati z obremenjevanjem enih pokrajin na korist drugih in da se morajo odpraviti neenakosti v obdavčevanju.

Za zaupne posle ali špijonažo zahteva ministrstvo notranjih zadev od naknadnih kreditov 9 milijonov dinarjev. Ta ogromna svota nas spominja na obsežno špijonažo, katere se je posluževala nekdanja caristična Rusija. Za režim je značilno tudi to, da se daje za zaupne posle 9 milijonov, za celo področje ministrstva za kmetijstvo pa 15 milijonov. Uporaba 9 milijonov za zaupne stvari se ne bo dala nikdar kontrolirati, ker je pač vse zaupno in tajno, 15 milijonov za kmetijske potrebe naše agrarne države je pa toliko, kot kapljica vode na razbeljeno železo.

Po svetu.

Aleksander Stambolijski. Še vedno se prav ne ve, ali je vodja bolgarske zemljoradniške stranke živ ali mrt. Nova bolgarska vlada je razširila vest, da je bil

ujet in potem ubit, ko je skušal pobegniti. Razumljivo je, da je taka vest ugodna za novo vladno doma in zunanjo in da spada prav lahko med druge laži, ki jih je že razposlala v svet. Od druge strani pa ni prav nobenih vesti iz Bolgarije. Če je Stambulijski res mrtev, potem je malo upanja, da bi uspela bolgarska kmetška protivladna akcija. Stambulijski je bil duša in glava bolgarskega kmetškega pokreta. Kot kmetški sin je postal zgodaj sirota in je okušal vse bridkosti bede in zapuščenosti. Toda goreča ljubezen do naobrazbe in neuklonljiva volja sta ga dovedla do cilja, postal je profesor. Kot tak se je vrnil v svojo vas in tu opazoval trpljenje in krivice, ki jih je pod meščanskimi vladami trpelo kmetško prebivalstvo. Sklenil je zastaviti vse svoje moči v to, da pomaga kmetškemu stanu na noge, ter je že tedaj položil prve temelje kmetški stranki. Za časa svetovne vojne so Stambolijskega zaprli in mu dali rok 24 ur, da se s svojim podpisom izreče za udeležbo Bolgarije na vojni ali pa bo moral na morišče. Stambulijski je izvolil smrt. Toda zaradi ljubezni, ki jo je užival med ljudstvom, se niso upali izvršiti smrtno obsodbe. — Težko je verjeti bolgarskim vladnim vestem, da bi bil človek, ki je toliko trpel ter se tako žilavo boril za svoje ideje, na preobrat popolnoma nepripravljen in že ob prvem spopadu zasačen in ubit.

Angleži in bolgarski prevrat. Angleško vladno časopisje hoče po vsej sili dokazati svetu, da nimajo nobene zveze z bolgarskim preobratom makedonski komiti in da to tudi ni povratek starega medvojnega in koburskega režima. Angleška delavska stranka pa gleda pravilno na celo igro in predigro ter povdarja po svojih listih, da je bolgarski prevrat plod angleško-francoskega spora. Angleška vlada rabi vedno kako orodje in orožje proti Francoski in njenim interesom in sedaj si je izbrala za to nov bolgarski režim, ki se pa predstavlja po pripadnosti stare Bolgarske in ob enem tudi stare caristične Nemčije.

Nemška protestna nota. Nemška vlada je sestavila obširno spomenico izgrediv francoske vojaške okupacije v Poruhrju ter jo razposlala raznim vladam, češ, tako se dela in vedno hujše, četudi mi stavljamo nove predloge in prosimo za pogajanja. Značilno je, da so to spomenico dobile poleg angleške in italijanske vlade ter neutralnih držav samo poljska vlada in pa ruska-sovjetska. Vladam male antante spomenica ni bila poslana in s tem je Nemčija hotela reči, da jih smatra kot popolne podložnike Francije, proti kateri se pritožuje.

Beleške.

Srbski portret Jugoslavije. Po beograjski «Tribuni» prinaša «Obzor» tale portret razmer v naši državi: Strahovita korupcija, ki se je razmahnila pri nas že pred štirimi leti, se pod sedanjimi razmerami takorekoč že ne da več odpraviti, ampak se širi z vedno večjo silo. Vedno naraščajoča draginja nam upropašča narod. — Nastalo je isto formalno ropanje ter grabež, kateremu se noče nikdo od višjih zoperstavljati. Kako stvar, ki jo lahko kupiš v Nemčiji za 5 din., se plača pri nas pri enem trgovcu po 20, pri drugem 25, in pri tretjem pa že po 30 din. itd. Preko noči se ustvarjajo milijoni, a država in njen parlament so se čisto pogrezni v strankarstvo, poslanci se rujejo med seboj in napravljajo cele rabuke radi malenkostnih nepravilnosti, ki so se zgodile pri zadnjih volitvah. Poglejmo nadalje prehrano naših pasivnih krajev, za katere se je izdalo na stotine milijonov, ki so pa bili enostavno vrženi v vodo. Mesto da bi se zgradile železnice, ceste in izsuševala močvirja in pospeševala kolonizacija neobljudenih krajev, ležijo že 4 leta nepregledna polja neobdelana in mesto da bi kolonisti sami nekaj zaslužili, pa se jim plačuje iz državne blagajne nekaka miloščina. Redukcija uradništva se bi bila morala izvesti že pred tremi leti in bi sploh ne bilo smelo priti do redukcije; a bi se bila morala preprečiti ustanovitev 18 ministrstev, katerim še manjka samo ministrstvo za veselje in brezštevne agrarne, socialne in zaščitne direkcije poleg poljedelskega ministrstva, ki je taka organizacija, kot kovač brez oglja. Pa kaj bi se še le lahko napisalo o vojni odškodnini in o vojnih bogataših, ki so pograbili na račun vojne odškodnine ne več, nego je tozadevno kasirala država. O sekvsturi raznih posestev pa je bolje, da niti ne govorimo!

Samo da postane radikal. Muslimanska «Pravda» prinaša portret sreskega načelnika Pupiča in piše: — Sreski načelnik Pupič se klati okrog po Bosni, dela dolgove. Pupič je bil že nagnan iz vseh mogočih uradov, a sedaj so ga pa dodelili kot sreskega načelnika veliki županiji v Bihaču. Kot načelnik ne dela nič, ampak samo pijančuje in je radi pijanosti padel pred enim letom skozi okno na ulico in sicer ga vedno nesejo pijanega iz krčme. In ta alkoholni tip je bil odlikovan pred nekaj dnevi z redom Sv. Save, a ga mu ne more pripeti veliki župan Cerović na junaška prsa, ker ga ne more dobiti nikoli v treznem stanju. In ta pijani sreski načelnik že dobro leto dni ni pomočil peresa v črnilo in ni rešil niti enega akta, a veliki župan ga drži, ker je radikal in še avanziral bo. Ob koncu tega portreta še dostavlja «Pravda»: Koliko takih Pupičev plačuje ubogi narod na najvišjih mestih!

Poneverba zasluži pri nas «orden». Bivši blagajnik beograjskega gledišča g. Milan Jovanović je bil pred kratkem upokojen, ker so mu odkrili v blagajni primanjkljaj 100.159 dinarjev. Jovanović je sam izjavil ter priznal, da je ta znesek zakvartal. Pred par dnevi pa je bil g. Jovanoviću dostavljen orden sv. Save in posebna pohvala za njegovo vestno blagajnikovanje.

Dnevne novice.

Pozor na modri križ in položnice. Znamenje, da naročnina 1. ali 15. julija poteče. Zaradi zakasnele naročnine izostale številke se naknadno ne dopošiljajo. Položnice so vedno na razpolago. Odgovor v zadevi oglasov samo, ako je priložena posnina.

Upravništvo «Straže».

Upraviteljem dekanije Dravsko polje je imenovan g. župnik v Cirkovcah Anton Ravšl.

Delovanje Jugoslovanskega kluba za zboljšanje cestnih, vodnih in vinogradniških razmer na Slov. Štajerskem. V imenu Jugoslov. kluba je vložil poslanec Vesenjaki tele velevalne interpelacije in sicer: 1. na g. ministra za zgradbe v zadevi prevzeta cest v ptujskem ni mariborskem okrajnem glavarstvu. To so ceste: Maribor—Ptuj—Ormož; Ptuj—Zavrč—Varaždin—Zagreb; Gor. Radgona—Ptuj—Rogatec—Celje. Te ceste namreč ne služijo samo posameznim okrajem, ampak celim pokrajinam in so v stratežnem, splošno gospodarskem in trgovskem prometu glavne žile severnega dela naše države. Druga interpelacija se tiče varnostnih naprav občinah nižje Maribora toliko škode, da posameznim vaščanom obdravskih vasi ni le ogrožena posest, ampak so v nevarnosti tudi prebivalci s svojimi hišami in gospodarskimi poslopji. Načrti za regulacijo Drave so že bili natančno izgotovljeni od rajne Avstrije in ima te načrte direkcija za vode v Ljubljani. Nadaljna interpelacija se tiče prehrane pasivnih krajev in vsled vinske krize obubožanih prebivalcev na Slov. Štajerskem. Po naših vinorodnih krajih trpi prebivalstvo radi vinske krize glad, ljudje nimajo ne obleke, in ne obuvala. Bednemu stanju tega prebivalstva bi se lahko odpomoglo, ako bi se skrbelo za izvoz vina in vladna dolžnost je, da nam pribori vinski trg kakor so ga imeli naši vinorodni kraji desetletja. Konečno je vložil Jugoslovanski klub še posebno interpelacijo na trgovinsko ministrstvo glede izvoza vina. Po naših Slovenskih goricah, Halozah in Posavju ima prebivalstvo svojo ekstenzo od prodaje vina. V letu 1922 in letos pa je nastopila silna vinska kriza, ker ni izvoza tega pridelka v kraje, ki so dosedaj bili naši odjemalci. To so pred vsem republika Avstrija, Čehoslovaška, Poljska in Švica. Naš prevozniki tarif, njihova uvozna carina onemogočujejo v prvi vrsti uspešno konkurenco, zato grozi tej naši panogi, ki redi na bivšem Slov. Štajerskem eno tretjino prebivalstva in zahteva veliko dela in investicij, naravnost gospodarska propast in s tem obubožanje ljudstva. Pripomnimo, da se ljudstvo v teh krajih večinoma ne more baviti z drugimi panogami narodnega gospodarstva, ker vsled kakovosti tal in podnebja druge kmetijske kulture ne uspevajo. Kolikor vemo, se vršijo med našo vlado in avstrijsko republiko trgovinska pogajanja in imamo s Čehoslovaško in Poljsko ter Švico kratkoročne trgovinske pogodbe. Ravnotako se vršijo pogajanja z Italijo. Na ravnomer označene in velevalne interpelacije je prosil klub od posameznih ministrstev pismen odgovor, katerega bomo po rešitvi interpelacij tudi takoj priobčili.

Glede dijaških podpor je izjavil poslanec gospod Pušenjak, ko se je govorilo o kreditih za prosvetno ministrstvo: Kar se tiče podeljevanje štipendij, moramo grajati način, kako se je to podeljevanje prej vršilo. Po preteku pol leta so bili izčrpani vsi krediti in minister prosvete ni imel sredstev, da izplača do konca leta dijakom štipendije. Zaradi tega je potrebno, da se da še osem milijonov dinarjev za štipendije dijakom. Pri tej priliki opozarjam gospoda finančnega ministra, da mora v bodoče posvečati nekoliko več skrbi dijaškim menzam. Dijaške menze v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu so velevalne humanitarne ustanove za podpiranje revnih dijakov. Treba je, da se podeli istim več podpore nego do sedaj. Nadalje je potrebno, da se ukinejo popolnoma nepotrebni inšpektorati in prosvetni oddelki v inozemstvu, ker ne vidimo nobenega delovanja teh ustanov, pač pa povzročajo velike stroške. Vse potrebne posle bi lahko izvršili naši konzulati.

20% odtegljaji pri markiranju kron. Iz govora poslanca gospoda Pušenjaka: Jako simpatično smo sprejeli izjavo gospoda fin. ministra, da se bodo izpolnile obveze, ki jih ima država napram našim državljanom in napram inozemstvu. Treba je, da se bodo državni dolgovi izplačali. Vidimo, da so se v ta zakon sprejele neke postavke za to, opozarjam pa gospoda ministra, da je treba predvsem izpolniti obljube, dane lastnim državljanom. Že od leta 1920 naprej je v fin. zakonu določba, da se bodo izplačali 20 odstot. boni za denar, odtegnjen ob priliki markiranja kron. Trikrat je že fin. uprava razglasila rok, kedaj se bode izplačilo izvršilo. Vidimo, da je tudi v fin. zakonu za leto 1922-23 v členu 23. in 24. določilo za izplačilo teh bonov in da je v budžetu v partiji 8. dovoljen kredit za izplačilo teh zneskov. Toda izplačilo se še ni izvršilo. Naše ljudstvo izgublja zaupanje do državne uprave, ako vidi, da država takih obljub, danih že leta 1920 ne izpolni.

O Hipotekarni in Narodni banki posnemamo iz govora poslanca g. Pušenjaka: V področje ministrstva trgovine in industrije spada Hipotekarna banka. Ta Hipotekarna banka je dobila lansko leto spremenjena pravila, po katerih se razširi njeno delovanje na vso državo. Za to banko jamči država in mi vemo, da je sedaj, ko je ta banka dobila posojilo v Švici, se v prvi vrsti zavzela država za to, da je to posojilo dobila. Po zakonu, ki je stopil v veljavo dne 22. aprila l. l., je treba izvoliti pet članov iz narodne skupščine in upravni odbor te banke. Preteklo je že celo leto, pa še sedaj se to ni izvršilo. Ta zakonska določba je ostala žalibog le samo na papirju. G. finančni minister pa vrši nadzor

nad delovanjem Narodne banke. Glede delovanja Narodne banke dobivamo mnogo pritožb, da se krediti ne dajejo v enaki meri n. pr. strankam (bankam in posameznikom) v Beogradu ter v Ljubljani. Razen tega je tudi mnogo pritožb, da se znižanje kreditov ne izvršuje v enaki meri. Razne ustanove, katerih namen je podpirati najširše sloje ljudstva, n. pr. zadružništvo, iščejo zamanj kredita pri Narodni banki. Mi živimo sedaj v času težke denarne krize, povsod je veliko pomanjkanje gotovine. Zato je potrebno, da mislimo na sredstva, s katerimi bo mogoče preprečiti take krize. Potrebno je torej, da se tudi pri nas ustanovi zavod za obratovanje v naših glavnih ekonomskih centrih. Glavni namen tega zavoda bi bil, da se poenostavi promet med bankami, da se nepotrební obrat z gotovino omeji, vsled česar bi odpadla potreba držati velike gotovine v blagajnah, da se z razširjenim čekovnim in klirinškim prometom obtok novčanic zniža in s tem povzdigne tudi njihova vrednost v inozemstvu.

Za poštno-ambulančne sprevodnike. Na prošnjo pristojne organizacije je vložil dne 11. junija narodni poslanec Franjo Žebot v zadevi ambulančnih sprevodnikov v Sloveniji na ministra pošte in telegrafa to-le vprašanje: Ker je poštna ambulančna služba strašno naporna, prosim, da bi se v Sloveniji imenovalo za ukazne sprevodnike vse ambulančne sprevodnike, tako kakor so poštne ambulančni sprevodniki v Srbiji. Imenovali naj bi se vsi tisti, kateri se že celo vrsto let posvečajo tej službi ter imajo predpisani izpit za poštne poduradnike, katerega so morali absolvirati s šest- ali trimesečnim tečajem praktično in teoretično. Predlagam, da bi se vse upravne v Sloveniji — tu pridejo v poštev mesta, kjer so ambulančna predstojništva (Maribor, Celje, Ljubljana) — izpraševalo te poduradnike o kvalifikaciji. Ako bi bila kvalifikacija dobra in ako imajo vsaj 15 let poštne službe, naj bi se jih imenovalo s posebnim dekretom za ukazne poštne ambulančne sprevodnike. Ker imamo v Sloveniji tudi ambulančne nižje vrste, v katerih sprevodnik sam prevzame odgovornost o razdeljevanju poštne pakete in pisem ter kartiranje vseh mu došlih denarnih in priporočenih pisem in mora voditi samostojno ambulančno službo, pade na vsakega od njih izredno velika odgovornost. Radi tega priporočam g. ministru, da balgovoli ugoditi mojemu predlogu. Usojam si vprašati g. ministra: Ali je voljan imenovati poštne ambulančne sprevodnike v Sloveniji za ukazne poštne ambulančne sprevodnike, kakoršno mesto zavzemajo v Srbiji. Prosim pismenega odgovora.

Izletnikom, ki posejajo ob nedeljah in praznikih severno-obmejne kraje, posebno priporočamo obmejni št. 1lj, kjer je v zadnjem času odprti osem vinotočev pod vejo in je povsod po nizkih cenah na prodaj najboljše kapljica. Vinogradniki so prisiljeni vino točiti pod vejo, ker izvoza ni, vinskih kupcev ni, davki se pa morajo plačati in tudi prazne posode za letošnji vinski pridelek bo treba.

Zločinec in umobolen — a je sreski načelnik. Sreski načelnik v Travniku Savič je poneveril preko 50 tisoč državnega denarja, si je privoščil še povrh poneverbe bogzna koliko drugih zločinov, žandarji so ga eskortirali v zapor v Bihač. V zaporu je kazal znake skrajne degeneriranosti in poslali so ga v umobolnico v Stenjevec na večmesečno opazovanje. V umobolnici so mu konstatirali bolezen, radi katere se je rešil ječe. Gospod Savič je bil sedaj v strahu, da bi ga disciplinarnim potom ne pognali iz državne službe, pa se je zapisal med radikale. Kot radikal je bil reaktiviran in postal je sreski načelnik v Travniku. Malo še mu manjka, pa bo avanziral za tajnika kraljevega namestnika, ker je glavno pač stranka, ne pa prošlost ter kvalifikacija. Pri redukciji uradništva Savič gotovo ne bo reducirán, ampak še bo povišan. Savič, akoravno je umobolen in zločinec, a je vendarle kot radikal sreski načelnik.

Nesreča pri Ljubljani. V okolici Ljubljane se je vračal domov z vozom 11 letni Vladko Marčič, potem, ko je odpeljal južno delavcem na polje. Ko je prišel z vozom na progo, je opazil, da drvi proti njemu brzovlak. V smrtnem strahu je deček pognal konja, ki se je pa prihajajočega vlaka preplašil ter ni hotel voza premakniti. Strojevodja je nesrečo videl ter skušal vlak ustaviti. Toda bilo je prepozno, vlak je voz zdrobil, dečka pa vrgel pod kolesa, ki so ga popolnoma razmesarila.

Tvornica izgorela. V Bečkereku je popolnoma izgorela tvornica poljedelskih strojev. Ostali so samo še stroji, pa še ti so tako poškodovani, da niso več za rabo. Vzrok požara še ni ugotovljen. Tvornica je last Srbske zemljedelske banke ter je bila šele pred kratkim časoma postavljena.

Nasilni orožnik. Orožniški narednik Janoš je vršil v Subotici v hiši neke starke preiskavo za nekim zločincem, ki je izvršil 22 tatvin. Preiskavo je izvršil na podlagi anonimne prijave, da se zločinec skriva pri starki. Ker ga pa pri njej niso orožniki našli, je narednik starko tako pretepel s sabljo, da je drugi dan vsled tega umrla.

Potres na Sušaku. V pondeljek okrog poldne se je občutil na Sušaku in v okolici rahel potres, ki je trajal samo 2 sekundi. Potres ni napravil nobene škode, premajal je samo par starih hiš. Zanimivo je to, da je to letos prvi potres, ki ga je Sušak občutil, dočim je bilo nebroj potresov letošnje pomlad v Dalmaciji in v neposredni bližini Sušaka, toda v mestu se niso občutili. Strokovnjaki smatrajo ta pojav za dokaz, da stoji Sušak na čisto drugačni geološki podlagi, kakor pa Dalmacija.

Radi psa se zastrupil. Neki kolarski pomočnik v Vel. Bečkereku Herman Atanasijević je imel psa, katerega je zelo ljubil. Ker pa je v mestu pas. kont., njegovega pesa pa ni imel nagobčnika, mu ga je konjederec ubil

Revež si je gnal izgubo svojega psa tako k srcu, da se je v žalosti zastrupil.

Gluhonemi tat. V Osijeku so obsodili te dni 35letnega gluhonemega mehanika Karla Bugotovca na pet let ječe. Bugotovec je minulo leto kradel po Sarajevu in Mariboru marke, leta 1920 pa je pofatil na postaji v Vinkovcih finančnikemu stražniku kovček. Bugotovec je tat in lopov po poklicu in je bil radi tatvine že večkrat predkaznovan. Pri razpravi se je poslužilo sodišče posebnega tolmača.

Iz Maribora.

IZ VIII. OBČINSKE SEJE.

Po otvoritvi seje poroča župan nekatere brezposelne stvari s pristavkom, da bo več poročal v tajni seji. Odsekov referent dr. Sernec bi rad več povedal o znani tožbi erarja proti Jadranski banki zaradi carine v znesku 612.000 K. Te tožbe se je vkljub odsvetovanju občinskih svetnikov SLS udeležila popolnoma po nepotrebnem tudi občina. Njen zastopnik dr. Boštjančič pa je bil bolj pameten, kakor demokrati in socialisti v občinskem svetu ter je sicer šel k dotični razpravi, pa ne da bi se tam javil kot zastopnik občine, ker je spoznal, da bi to občini le škodovalo. Poslal je občinskemu svetu poročilo o stanju dotične tožbe. Tega poročila pa še obč. svetniki niso slišali do konca, ker se je reklo, da po mnenju pametnih ljudi spada taka stvar v tajno sejo.

Nastopi referent Bahun. Ta gospod najprej pokrega in ošteje obč. svetnike, ker ne pridejo v seje odsekov. Zato je žal moral o važnih zadevah sklepati sam in mora vkljub temu, da zadeve še niso bile v odseku, poročati v seji. G. Bahun je pač pozabil, da je tako poročanje nedopustno, vsaj po načelih, kakor jih je zastopal on še pred par meseci proti pravnemu odseku, oziroma dr. Leskovarju. Časi se pač spreminjajo, pa še hitro. Kaj ne, g. Bahun? G. Bahun torej poroča, da bi mestno električno podjetje rado imelo števec za električni tok. G. Bahun pa je slabo poročal in še slabše utemeljeval zahtevo po števcih. Obč. svetniki so bili mnenja, da stvar še ni zrela, ker ni bila v odseku, zato so poslali Bahuna s števci vred še v odsek.

Nato začne Bahun poročati o plinarni. To je šlo še slabše, kakor električni števci. Bahun je mrevvaril ubogo plinarno, da je bila groza. Čital je razna uradna poročila, prebral bilanco, pa tako slabo, da so bili obč. svetniki že popolnoma nervozni. Župan mu je moral pomagati, kadar g. referent ni mogel naprej. Po dolgotrajnem jecljanju sta Bahun in župan komaj povedala obč. svetnikom, da se mora plin podražiti na D 2.50 pri kubičnem metru, kar se začne s 1. julijem; nadalje dobijo vsi delavci plačo povišano za 30%. Bahun bi še bil rad imel za plinarno 30.000 D novega kredita za neke rezervne peči. Ker je pa plinarna poprej imela tudi reortne in šamote, so mislili obč. svetniki, da bi bilo dobro, te reči poiskati in jih za silo zopet postaviti. Sklep je torej bil: G. Bahun in celi njegov odsek naj gre osebno v plinarno in naj tam poiščejo stare retortne peči.

Končno še referira g. Bahun o «vrtu» na trgu Svobode. G. Valjak, lastnik «grajske kletke», bi rad «zasadil» na trgu Svobode pred trgovino Berdajs posebne vrste «vrt». Postavil bi tam rad mize, da bi v vročih poletnih večerih njegovi prijatelji demokrati v hladu lahko preganjali alkohol. V tem «vrtu» bi demokrati vsak večer bili v «rožicah». Seveda bi bilo tam fletno. A g. Bahun jim tega veselja ne privoščiti. On je proti temu, da bi na trgu Svobode demokrati ponoči sadili «alkoholne rožice». Za Valjakov «alkoholni vrt» se toplo zavzame dr. Sernec. Hudo napade obrtnike, ki razstavljajo tam pred svojimi delavnicami različne predmete. G. Berdajs je obč. svet prepovedal rabiti prostor pred trgovino, istotako ne smejo tam kazati obrtniki kotljev in košev, ker taka roba ni za demokratsko frakartstvo. Cesar ne smejo storiti obrtniki, to naj se dovoli g. Valjaku. On naj tam napravi gostilno 40 m na dolgo in 12 m na široko. Pride do glasovanja. Proti «alkoholnemu vrtu» je bilo 13 glasov, za demokratski «rožencvet» pa tudi 13. Valjakov vrt je torej propadel. Po glasovanju pa trdi dr. Mulej, da je bilo za «vrt» 14 glasov. Začne se strašen prepir in kreg med demokrati in socialisti — sedajna slavna večina si je bila v laseh! Končno sklenejo ti prijatelji, da se še enkrat glasuje. In res: novo glasovanje se začne. Nastalo pa je pri zopetnem glasovanju drugačno razmerje glasov. Demokrati postanejo žalostni in pobiti, ko uvidijo, da ne bodo mogli saditi «alkoholnih rožic» na Valjakovem vrtu. Reši jih dr. Jerovšek, ki predlaga, da se o tem še enkrat glasuje v prihodnji seji, pa brez dolgotasnega poročila. Med tem si lahko demokratski «vrtarji» temeljito premislijo, ali je Valjakov «vrt» potreben ali ne.

Stanovanjska akcija v Mariboru. Da se vsaj deloma odpomore stanovanjski bedi v Mariboru, je Gradbena akcija v začetku leta 1923 vložila na ministrstvo poljoprivrede, v katere delokrog spadajo loterije, prošnja, da se ji dovoli loterija v korist stavbene akcije. Prosilci so svojo prošnjo dobro utemeljili, a ministrstvo je prošnjo — odbilo. Izgovarja se, da bi taka loterija škodovala državi (!?) s tem, da bi bila prikrajšana državna razredna loterija. Narodni poslanec Žebot je glede tega čudnega postopanja vlade interveniral v ministrstvu poljoprivrede in zahteval, da se mu pojasni, zakaj vlada zavira gradbeno akcijo, namesto da bi jo podpirala. Odgovorilo se mu je, naj se zopet vložijo dobro utemeljena prošnja, katero se bo skušalo upoštevati. Ob enem so poslanci Jugoslov. kluba vložili interpelacijo na ministra poljoprivrede radi loterije in na ministra

za socijalno politiko za podporo stanovanjski akciji v Mariboru. V Beogradu radikalna vlada pomaga na vse načine, da se gradi na stotine palač, a se ne zmeni, da na tisoče Slovencev nima stanovanj in morajo stanovati v vagonih, podstrešjih, kletih in utah. Kdo bo s tako vladno politiko zadovoljen?

Zrelostni izpiti na drž. moškem učiteljski v Mariboru so se vršili v času od 4. do 16. junija t. l. pod predsedstvom g. nadzornika dr. Leopolda Poljanca. Pripuščenih je bilo 68 kandidatov in kandidatinj, med temi 2 privatista in 1 privatistinja. Z odliko je prestalo izpit 15 kandidatov (-inj) in sicer: gg. Dolar Zora, Dvoršek Lenka, Jazbec Angela, Laznik Celestina, Schwarz Angela, Sotler Marija, Tomažič Vlasta, Vodenik Nada, Farazin Lovro, Janež Lucijan, Dominik Drago, Leban Franc, Košutnik Silvester, Gorup Ljubomir in Korošak Anton. Zrelost se je priznala 39 kandidatom (-injam) in sicer: Burdijan Karolina, Golež Albina, Kurbus Gabriela Lovrec Amalija, Matek Ana, Perl Ana, Peunik Erna, Šijanec Olga, Strekelj Milena, Taufer Vida, Pertot Vera, Trobec Sabina, Primožič Terezija (privatistinja), Petrač Franc, Kocuvan Milan, Brelih Anton, Kotnik Zorko, Predan Drago, Cvetko Ivan, Živko Alojzij, Polanc Adolf, Grafenauer Ludovik, Horvat Ivo, Straus Milan, Konečnik Zmagoslav, Ferik Ivan, Leskovar Franjo, Hartman Janez, Ferencak Edo, Seško Ivan, Majcen Andrej, Čermelj Henrik, Tomažev Matija, Grušovnik Josip, Tomažič Maks, Povh Vaclav.

Sestanek drž. nameščencev, ki se je vršil v soboto, dne 16. t. m. v prostorih rokodelskih pomočnikov v Lekarniški ulici je bil jako dobro obiskan. Na tem sestanku nam je poročal g. poslanec Žebot o uradniškem zakonu. Obrazložil ga nam je točno po poglavjih. Prosimo ga, da nas še večkrat pouči o uradniških zadevah. Predavanje je trajalo dve uri. Gospodu poslancu se iskreno zahvaljujemo.

Telovadna prireditve dijakov-Orlov. Tih in skromno dela naša dijaška mladina. Širša javnost nič ne zve, kaj sanjajo in za kakšnimi cilji stremijo naši najmlajši. In vendar je delo naše mladine veliko in vsega spoštovanja vredno. V njem je skrita velikanska energija, ki bo ob svojem času stopila na plan in dala našemu narodu sijajno bodočnost. Kdor se hoče prepričati, da naši dijaki opravčujejo to našo vero v mladino, se naj udeleži njihovega telovadnega nastopa v nedeljo, dne 24. junija popoldne na vrtu dijaškega semenišča v Koroščevi ulici. Pri telovadnem nastopu bo sodelovala polnoštevilna godba katoliške omladine. Kdor hoče videti nekaj lepega, vzvišenega in obenem zabavnega, naj ne izostane od te prireditve.

Grajska klet in Sokolski dom. Gospod Valjak je uvedel v svoji restavraciji v Grajski kleti poseben davek. Njegov plačilni natakara zaračunava namreč gostom njihovo «ceho» na listku, ki nosi napis «za Sokolski dom — 25 para.» Tako mora vsak gost brez razlike plačati svoj delež za sokolsko trdnjavo v Mariboru, pa naj mu je to po volji, ali ne. Gosp. Valjaka poznamo sicer kot hudega demokrata, toda proti svojim gostom bi bil lahko toliko obziren, da jim ne bi kazal svojo strankarsko sokolsko zagrizenost na plačilnih listkih Sokolskega doma. Ako ravno hoče pri gostih pobirati davek za narodne namene, zakaj na primer ne prodaja blokov «Jugoslovanske Matice»? Vsak gost bi gotovo rad doprinesel svoj del za to res narodno društvo. Gospod Valjak naj pa svoja sokolska čustva kaže nasproti njegovim demokratskim pristašem in orjuncem ter naj pri njih pobira sokolski davek, druge goste pa naj pusti v miru.

Razočaranje. Kakor ima vsak človek rad za praznike kaj boljšega za pod zob, tako so se tudi učenci neke tukajšnje podoficirske šole veselili za praznik sv. Rešnjega Telesa na mastno svinjsko pečenko. Slast jim je posebno delalo prijetno cviljenje in kruljenje dveh pitanih svinj, katere so bile zaklane v ta namen. Star pregovor pa pravi, da ne delaj nikoli računa brez krčmarja. Zjutraj kot predhodnica svinjske pečenke so bili dobro ožeti ocvirki k čaju kot zajutrek, a opoldne — o joj — kakšno razočaranje: pečenke — ni! Po dolgem poizvedovanju se je dognalo, da je bila odrejena komisija za prehrano moštva, poleg te še en višji oficir, katera je hodila od mesarja do mesarja, da bi se meso dražje prodalo. Isto je kupil sporazumno s komandantom g. Tavčar, kljub temu, da so se svinje nakupile in krmile iz prihrankov in odtegljajev prehrane moštva. Denar se je pa položil v državno blagajno. A ti ubogi bre, se potegnji za pečenko od komolca do prsta pod nosom, kajti ti uboga para, svinjina ni za-te in za tvoj želodec, škodovalo bi ti morda.

Vpisovanje na drž. dvoraz. trgovski šoli v Mariboru za šolsko leto 1923-24 se vrši dne 29. in 30. junija t. l. od 8. do 12. ure v mestnem šolskem poslopju na Zrinjskega trgu 1-1. Brez sprejemnega izpita je možen vstop v 1. letnik onim učencem in učenkam, ki so dovršili IV. razred liceja ali pripravljali razred dvorazredne trgovske šole. Na novo vstopajoči učenci in učenke morajo predložiti krstni (rojstni) list in zadnje šolsko izpričevalo. Vnanji učenci (učenke) naj pošljejo omenjeni listini ravnateljstvu šole po pošti najkasneje do 4. julija in prilože znamko za odgovor. Morebitni sprejemni izpiti se bodo vršili — z ostalimi izpiti vred — v prvih dneh meseca septembra. Vsled pomanjkanja učnih prostorov je pripravljali razred na tukajšnjem zavodu ukinjen.

Zborovanje krajevne skupine mariborskega Osrednjega društva trgovskih nastavljenecv se vrši v četrtek, dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer, v kazinski dvorani. Tovariši in tovarišice, udeležite se polnoštevilno! Obravnavala se bodo važna socijalna, stanovska in društvena vprašanja, kakor tudi rezultat meznega gibanja.

Cvetlični dan za Podmladek rdečega križa je bil dokaz, da umeje prebivalstvo Maribora blage namene te organizacije. Za cvetlice se je izkupil 11.698 D 20 p. Velikodu-

nemu občinstvu, osobito še bankam, podjetnikom, trgovcem in posebej darovalcem cvetlic se najtopljeje zahvaljuje — Podmladek rdečega križa.

Društvo za podporo revnih učencev je sprejelo od Podmladka rdečega križa 10.000 D od cvetličnega dne. Nadalje od gospe Wögerer 100 D mesto venca za pokojnega ravnatelja Philipeka, od gospe Pirnat pa 25 D mesto cvetlic na grob gospe Luschnitzky. Neimenovan plemenit dobrotnik je volil spomin prerano umrle hčerke T. društvu 6250 D, da se od obresti vsako leto o Božiču obleče in obuje revna deklica. Lepšega spomina ni mogoče voliti ljubljenemu otroku. Saj ob tem se bo še poznih let zrosilo marsikatero oko hvaležnosti in sreče. Najglobokejo zahvalo izreka vsem blagim dobrotnikom — Društveno vodstvo.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

18

«Najina prelepa domovina —!» je dejal Armand, ki je uganil sestrine misli.

«Predaleč gredo —, Armand!» mu je odgovorila. «Predaleč —! Ti in jaz, oba sva republikanca, iste misli imava, isto navdušenje za svobodo in bratstvo, — pa tudi ti moraš priznati, da gredo predaleč, da nasilstva in kri ne moreta prinesiti prave svobode —!»

«Pssst —!»

Nemirno in boječe se je ozrl Armand naokrog.

«Ah, vidiš! Celo tukaj na angleških tleh se ti ne zdi varno!»

In hipoma se ga je oklenila, strastno, boječe.

«Ne pojdi, Armand! Ostanil! Kaj naj počnem, če —, če bi —.»

Ihtenje ji je udušilo besedo, njene ljubeče modre oči so plavale v solzah, proseče je gledala brata.

Mirno in odločno ji je zrl

«Bodi moja mala, pogumna sestrice, Marjetica, in ne pozabi, da sinovi Francije ne smejo obračati hrbita materi, ako je v nevarnosti!»

Srečen, otožen smehljal ji je razjasnil solzno lice.

«Oh, Armand», je dejala slabotno, «včas si želim, da bi ne bil tako zelo čednosten in pogumen —! Pa obljubi, je nadaljevala resnobno, «obljubi mi, da boš previden —!»

«Bom — kolikor mogoče —. To ti obljubim!»

«Ne pozabi, dragi, da imam — imam le — tebe, ki se briga zame —!»

«Ne, ne —! Ne govori takol — Saj imaš Percyja!» Čudna, otožna zamišljenost ji je zagnila lice.

«Nekdaj — da, se je brigal zame —!»

«Ampak —!»

«Ne ne, ljubi moj, nikar se ne vznemirjaj zaradi mene! Percy je dober, priden soprog —.»

Resnobno jo je prijel za roko.

«Da — vznemirjam se zaradi tebe, Marjetica! — Poslušaj, draga! Nisem še govoril s teboj o tej stvari, včas mi je bila že na jeziku, toda vsakokrat mi je nekaj branilo govoriti. Danes pa se mi zdi, da ne morem od tebe, da te ne morem zapustiti, pa da te ne bi vprašal. — Ni treba, da mi odgovoriš, ako nočeš!» je pri-djal, ko je opazil trdi, bridki izraz, ki ji je šinil preko lica.

«Kaj je tisto?»

«Ali ve Percy, da — hočem reči, ali ve, kako vlogo si igrala v obsodbi markija St. Cyr?»

Zasmejala se je, neveselo, grenko, prezirljivo, in njen smeh je kakor razglašena struna donel skoz njen prijetni, mehki glas.

«Da sem ovadila markija in vso njegovo obitelj revolucionarjem in poslala pod guillotino, — to ho-češ reči? Da, Percy, ve vse —. Vse sem mu povedala, par ur po poroki —.»

«Si mu pa tudi povedala vse okolščine, ki — ki popolnoma razbremenjujejo tvoje dobro ime, tvojo čast?»

«Prepozno je bilo za «okolščine.» Zvedel je za moje dejanje že poprej od drugih —. Moja izpoved je prišla prepozno —. Čemu bi mu naj pojasnjevala «razbremenilne okolščine», čemu prala sama sebe in se izgovarjala —?»

«In —?»

«In sedaj imam vsaj to zadoščenje, vsaj eno zavest, da največji tepec na vsem Angleškem do dna duše sovraži in zaničuje svojo — izdajalsko ženo —.»

Bridko, trpko je govorila, brezupna tuga je donela iz njenega glasu in Armand je spoznal, da je zelo ne-previdno dirnil ob bolečo rano v njeni duši.

«Saj te Percy ljubi, Marjetica!»

(Dalje prihodnjic.)

Kar je res je res! Testenine «Pekatete», kakršne se izdelujejo v zadnjem času, so tako okusne in tečne, da se jih splošno hvali. Gospodinje, zahtevajte jih pri trgovci!

RAZGLAS.

Podpisana direkcija razpisuje za zgradbo izmenjevalnega skladišča v Mariboru nastopna dela oz. nabave pripadajočega materiala in sicer:

1. Zidarska dela.
2. Tesarska dela.
3. Mizarska dela.
4. Ključavničarska dela.
5. Pleskarska dela.
6. Instalacijska dela.

Podrobne informacije se poizvedo pri vzdrževalnem odseku za telegraf in telefon v Mariboru.

Kolekovane ponudbe je predložiti tekom 3. dni poštne direkciji (IV. oddelek) v Ljubljani potom vzdrževalnega odseka za telegraf in telefon v Mariboru.

V Ljubljani, 17. jun. 1923.
Direkcija pošte in telegrafa.
348

Najcenejše in najuspešnejše

Oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

JOS. NEKREP

tesarski mojster in stavbeni podjetnik

sprejme vsa v njegovo stroko spadajoča dela in jih izvede ročno in ceno.

MARIBOR, SMETANOVA 59.
Telefon 140. 10-8 290

Za birmance

Velika izbira gotovih oblek po nizki ceni priporoča I. VEZJAK, konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 7. 272

Poznati Maršnarovi

limonadni praški

„BRAUSE“

se zopet dobljo pri trdki

Josip Vitek, Ljubljana

Krekov trg 8.

Zastopstvo in zaloga tovarn „ORION“, Maribor. 12-8 275

Širite „Stražo“!

Prodaja se štedilnik na plin. Poizve se Gankarjeva ulica 5 Studenci. 354

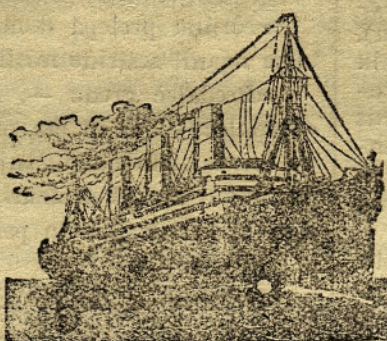
Trgovski lokal v Celju s prostornim skladiščem, kletmi itd., pripraven za vsako trgovino oz. podjetje ali pisarno, sredi mesta, v prometni ulici, z inventarjem in blagom, ali brez istega, je oddati za stalno takoj pod ugodnimi pogoji. Pojasnila daje in pogoji se izvejo v informacijski pisarni „Kompas“ v Celju, Aleksandrova ulica 4. 347

Kumno, janež, rdečo deteljo, lipovo cvetje, suhe gobe itd. plačuje najbolje Sever & Komp., Ljubljana. 349 5-1

Razpis službe

stalnega šolskega sluga na državni dvorazredni trgovski šoli v Mariboru. Pogoji: 1. Znanje slovenskega jezika v govoru in pisavi. 2. Prošnja mora biti pisana lastnoročno in imeti slede priloge: a) rojstni oziroma krstni list, b) domovnico, c) zadnje šolsko izpričevalo, d) izpričevalo uradnega zdravnika, da je prosilec telesno sposoben za službo šolskega sluga, d) prosilci invalidi naj prilože izpričevalo o svoji invalidnosti. 3. Prosilci, ki niso, v državni službi, morajo predložiti npravnstveno spričevalo pristojnega oblastva o njihovi sedanjosti neoporečnosti.

Pravilno kolekovane prošnje je oddati najkasneje do 28. junija t. l. ravnateljstvu državne dvorazredne trgovske šole v Mariboru, Zrinjskega trg 1-1. 353

Hamburg — Amerika Linija

in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

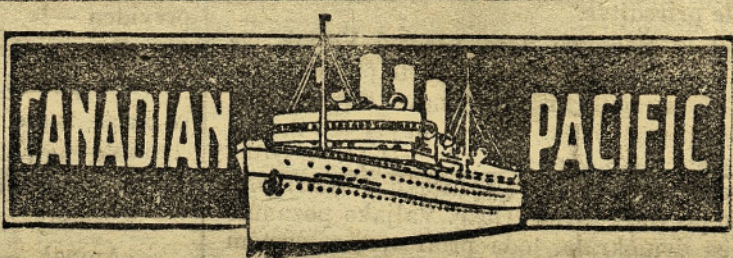
ZAGREB

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25, — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. 160. — Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. — Gruz: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp. Boulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

Največje trans. ortno podjetje sveta

EVROPA

CANADA

AMERIKA

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko HAMBURGA, ANTWERPNA in CHERBOURGA z glasovitimi „EM-PRESS“ parobrodi na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljna navodila glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, priloge, predpisa useljavanja v Kanado in Zjedinjene države daje AGENCIJA

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Petrinjska ul. 40

TRBOVELJSKA PREMOGOKOPNA DRUŽBA.

OGLAS.

350 2-1

50. redni občni zbor delničarjev Trboveljske premogokopne družbe, kateri se je vršil dne 1. junija 1923, je sklenil za poslovno leto 1922 izplačati dividendo D 25.— (dinarjev petindvajset) za delnico od 1. julija t. l. in povišati delniške glavnice na SKS krone 200.000.000.— (D 50.000.000.—) z izdajo 500.000 komadov na donosca glasečih se polno vplačanih delnic v nominalni vrednosti od SHS K 200.— (dinarjev petdeset).

V provedbi tega sklepa in v skladu z modalitetami emisije, katere so odobrene od občnega zbora ter upravnege sveta, daje se posestnikom sedaj v prometu nahajajočih se delnic pravica opcije in sicer:

Za vsakih 5 (pet) komadov starih delnic 2 (dve) novi delnici, kateri participirajo na poslovnem dobičku družbe od 1. januarja 1923 in sicer pod sledečimi pogoji:

1. Za manje kakor 5 (pet) starih delnic ne dajo se nikake pravice opcije.

2. Pravica opcije ima se v času od 11. junija 1923 do vstevšega 25. junija 1923, ker se jo sicer izgubi, prijaviti v času poslovnih ur na sledečih mestih:

V Jugoslaviji: pri Slavenski banki d. d. v Zagrebu ter vseh njenih podružnicah in ekspoziturah: v Beogradu, Bje- lovaru, Brodu na Savi, Celju, Dubrovniku, Gornji Radgoni, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Jesenicah, Murski Soboti, Osijeku, Rogaski Slatini, Sarajevu, Somboru, Sušaku, Šabacu, Sibeniku, Skofji Loki in Vršacu ter njeni afilaciji Jugoslavenski industrijski banki v Splitu.

Na Dunaju: pri Centralni evropski deželni banki (Central Europäische Länderbank) podr. na Dunaju.

V Parizu: pri Banque des Pays de l'Europe Centrale.

V Zenevi: pri Lombard, Odier & Cie., pri Darier & Co., pri Union Financiere de Geneve.

Pravica na Francoskem se zamore izvršiti še le po izpolnitvi po francoskih zakonih predpisanih formalnosti in sicer v terminu, ki bo še pozneje razglašen.

3. Opcijski tečaj novih delnic znaša D 62.50 tel quel pe kom., ter se ima takoj ob priliki prijave pravice opcije vplačati v gotovini sicer se izgubi pravica opcije. Vplačilo se zamore izvršiti tudi na ta način, da se izroči dividendne kupone za poslovno leto 1922 in sicer s prepustitvijo 5 dividendnih kuponov v vrednosti a D 25.— pro komad, tako, da je s tem poravnana protivrednost dveh novih delnic. Za vplačilo v Avstriji je merodajna protivrednost po dnevnem tečaju v avstrijskih kronah.

4. Pri prijavi ima se predložiti plašče delnic ter priložiti dvojni seznam, v katerem so številke delnic vpisane v aritmetičnem redu. Formularje teh seznamov izdajajo brezplačno vsa subskripcijska mesta.

5. O pologu plašča delnic, kakor tudi o izvršenem vplačilu izdajajo se blagajniška potrdila, katera se bodo v roku, ki se bo kasneje objavil, zamenjala za odgovarjajoče nove delnice. Predloženi plašči starih delnic opremili se bodo z žigom, ki bo označen, da je pravica opcije izvršena, ter se bodo takoj vrnili strankam.

Nove delnice bo mogoče prevzeti samo pri onih podpisnih mestih, kjer se bo izvršila prijava pravice opcije.

Dunaj, dne 11. junija 1923.

Trboveljska premogokopna družba.

Razglas.

8-2

Podpisana tvrdka si dovoljuje uljudno opozarjati, da so njene v prometu se nahajajoče pivske steklenice in sodečki izključna ter neprodana last pivovarne. Prodaja istih ali njihova uporaba v druge namene je prepovedana ter se kazenskosodno zasleduje.

V lastne minteresu se torej vsak posvari prodajati ali nakupovati pivske steklenice in sodečke. 324

Tomaž Götz, pivovarna Maribor.

Naznanilo.

V četrtek, dne 21. junija 1923, ob 10. uri dopoldne, se bo prodajalo v notarski pisarni pri Sv. Lenartu v Sl. goricah Omanovo posestvo, ležeče v Spodnjem Portičem poleg Čehove gostilne.

Posestvo meri okroglo 16 oralov in obstoja iz prvo- vrstnih travnikov, njiv in gozda. 335

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril v Racerdvoru

vinotoč

in se priporočam za obilen obisk.

346

Josip Gselman.

FOTOGRAF

337

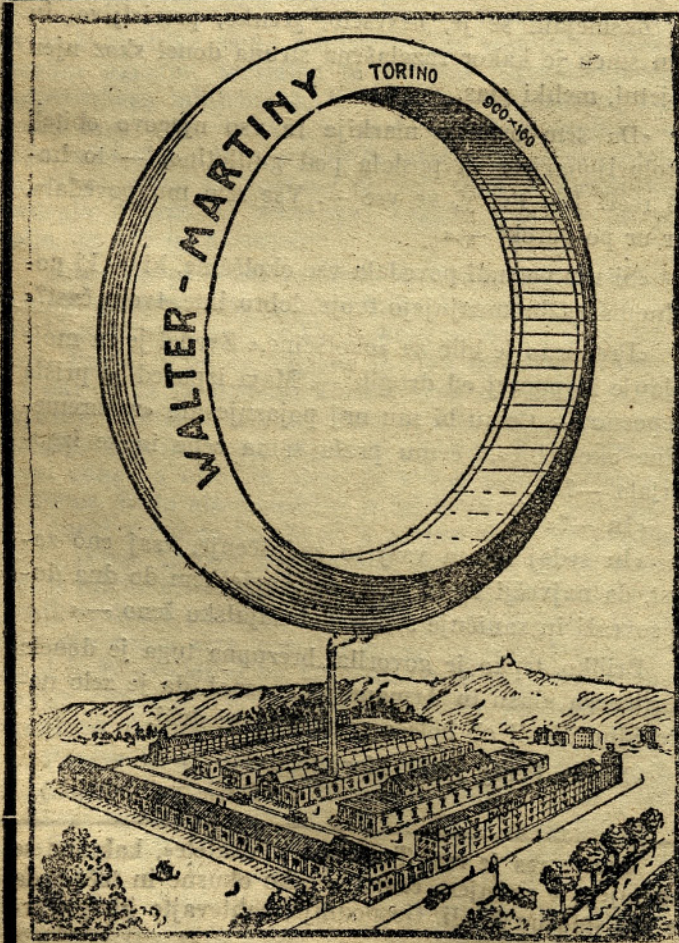
Dolenc, Maribor, Meljska cesta 18,

se priporoča društvom, ženitvam, primicijam itd.

Produktivna žadruga za lesno industrijo v Celju,

Mariborska cesta 2

proizvaja vse strgarske in rezbarske izdelke za mizarje (vaze, kapitelje, opore, strugane noge, nastavke itd.) po lastnih in doposlanih načrtih in po konkurenčnih cenah. 331

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarnišča zaloga polnogumijastih obrobov, pnevmatika in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto- delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obrobov.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!